

Jean Sibeliuksen Koottujen
teosten toimituskunta

19.4.2000

Toimintakertomus vuodelta 1999

Hankkeen yleiskuvaus

Vuosi 1999 oli tämän pitkään valmistellun hankkeen merkkipuosi. Teossarjan ensimmäinen painettu nide (Yksinlauluja, VIII/2) ilmestyi ja voitiin esitellä sekä ammattipiireille että suurelle yleisölle. Helsingissä järjestetty tiedotustilaisuus pidettiin täpötäydessä Vanhan ylioppilastalon musiikkisalissa 11.2. Tilaisuuteen osallistuivat myös Breitkopf & Härtel -kustannusliikkeen molemmat johtajat Lieselotte Sievers ja Gottfried Möckel. Niteen julkaiseminen sai osakseen merkittävän julkisuuden. Toimituskunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoro, jossa mm. selostetaan hankkeen vaiheet ja toimintaedellytykset, on tämän kertomuksen liitteenä.

Saksalaiselle yleisölle ensimmäinen nide esiteltiin Suomen Instituutissa Berliinissä 12.3. järjestetyssä tilaisuudessa, johon myös kustantajan edustajat osallistuivat.

Ensimmäisen niteen ilmestyminen on saanut kiitettävällä tavalla huomiota myös asiantuntijoiden joukossa. Musiikki-lehden kolmas numero (3/1999), jonka pääosa on omistettu Sibeliukselle, sisältää mm. keskustelua eräistä editointiratkaisuista. Keskustelu tästä tärkeästä aiheesta jatkunee. Samassa yhteydessä Risto Väisänen tähdentää lehtitoimittajien kirjoituksiin viitaten, "että editiossa on kyse huomattavasti laajemmasta ja monitahoisemmasta toiminnasta kuin pelkästä painovirheiden korjaamisesta ja painamattomien teosten julkaisemisesta, jollaiseksi yksinkertaistuneena hanke on julkisuudessa

pääasiassa esitelty”.

Kuten edellisessä vuosikertomuksessa jo todettiin, opetusministeriön kanssa sovittiin, että alunpitäen nelivuotiskaudeksi 1996-1999 tarkoitettua rahoitusjärjestelyä jatketaan siten, että ministeriö myöntää oman osuutensa ja että rahastojen osuutena voidaan käyttää aikaisemmilta vuosilta säästyneitä varoja. Koska ne eivät kuitenkaan riittäneet kattamaan menoja kokonaisuudessaan, Alfred Kordelinin rahasto myönsi hankkeelle syksyllä 1999 lisärahoitusta 100.000 mk. Toimituskunta esittää kunnioittavat kiitoksensa kaikille rahoittajille.

Järjestyksessä toisena niteenä ilmestyväksi tarkoitettun toisen sinfonian (I/3) oikoluku saatettiin loppuun ja niteelle annettiin painolupa, mutta ilmestyminen siirtyi vuoden 2000 puolelle. Seuraavan yksinlaulujen niteen (VIII/3) viimeiset oikovedokset olivat tarkistettavina vuoden päättyessä. Painatusvaihe on osoittautunut erittäin aikaa vieväksi, minkä lisäksi postin kulku on aiheuttanut odottamattomia viivytyksiä. Alkuvuodesta laaditun aikataulun mukaan kummankin niteen oli tarkoitus ilmestyä syksyn 1999 kuluessa. Viivytysten johdosta on kuitenkin todettava, että kysymyksessä on poikkeuksellisen vaativa ja vaikea työ ja että jo tällä hetkellä saavutettu ilmestymisaikataulu on kustantajan mielipiteen mukaan poikkeuksellisen nopea. Siitä huolimatta toimituskunta pitää edelleen tavoitteenaan alkuperäistä kahden niteen vuosittaista ilmestymistahtia ja on yhdessä kustantajan kanssa pyrkinyt löytämään toimintamallin, jonka avulla tavoite voidaan saavuttaa. Käytännön tasolla toimitus on työn pitkäkestoisuuden ja ongelmien monimuotoisuuden takia luonut yksityiskohtaisen seurantamenettelyn, jonka avulla työn kulku ja toimenpiteitten tapahtuma-aika voidaan todeta myös jälkikäteen ja jonka avulla varmistetaan se, että kokemukset ja työn yksityiskohdissa tehdyt ratkaisut kirjataan pohjaksi tuleville ratkaisuille.

Edellä mainittujen niteitten jälkeen vuorossa ovat orkesterisäestykselliset yksinlaulut (VIII/1), joitten nuotinpiirtäminen alkoi, sekä ensimmäinen pianonide ja yksinlaulujen neljäs nide, jotka saatiin niin valmiiksi, että ne voitiin antaa ulkopuolisten asiantuntijoiden tarkastettaviksi.

Toimitus on kokoontunut kuukausittain ja aika ajoin useamminkin, minkä lisäksi on pidetty kiinteätä yhteyttä kustantajan toimittajien kanssa. Toimitusperiaatteet kokoava asiakirja Editorial Guidelines on tarkistettu saadun kokemuksen perusteella. Toimittajat järjestivät kolmipäiväisen seminaarin, jossa käsiteltiin periaatteita, minkä lisäksi professori Glenda Goss on toimittanut asiakirjan uudestaan.

Tieteellinen toimitus

Julkaisusarjan tieteellisen toimituksen kokoonpano on ollut seuraava:

professori *Fabian Dahlström*, päätoimittaja
professori *Veijo Murtomäki*
dosentti *Kari Kilpeläinen*

Hankkeen tutkijoina ovat toimineet

professori *Glenda Dawn Goss*
maisteri *Jukka Tiilikainen* sekä
dosentti *Kari Kilpeläinen* (20h/vko).

Hankkeen kannalta tapahtui tärkeä muutos, kun professori Glenda Gossin kanssa allekirjoitettiin työsopimus, jonka perusteella hän jää ainakin lähivuosiksi pysyvästi Suomeen työskennelläkseen projektissa päätoimisesti. Hän on myös suostunut ottamaan vastaan teossarjan päätoimittajan tehtävän sen jälkeen, kun professori Fabian Dahlström oman ilmoituksensa mukaan jättää sen myöhemmin vuonna 2000.

Heidän lisäksi on musiikin maisteri *Timo Virtanen* työskennellyt palkkioperusteella ja professori *Peter Revers* (Graz/Salzburg) sivutoimisesti kotimaassaan. Oikolukuun ovat osallistuneet *Tuija Wicklund* ja *Kai Lindberg*.

Yksinlauluniteitten toimitustyössä on asiantuntija-apua antanut pianisti *Ilmo Ranta*. Ensimmäisen pianoniteen asiantuntijana toimii

professori *Hui-Ying Liu*. Englanninkielisen tekstin toimittamisesta on huolehtinut professori *Goss*.

Toimituskunta

professori *Fabian Dahlström*
professori *Tuomas Haapanen*
lehtori *Eva-Maria Hodel*
ylIASIAMIES, dosentti *Paavo Hohti*
professori *Esko Häkli*, puheenjohtaja
professori *Erkki Salmenhaara*
professori *Eero Tarasti*

Työn tulokset

Kertomusvuoden aikana saatiin seuraavat tulokset:

1.

VIII/2 2. yksinlaulunide ilmestyi (Tiilikainen)

I/3 2. sinfonia, painatuslupa annettu (Kilpeläinen)

VIII/3 3. yksinlaulunide, oikoluku loppuvaiheessa (Tiilikainen)

VIII/1 1. yksinlaulunide (orkesterisäestys),
nuotinpiirtäminen alkoi (Kilpeläinen, Virtanen)

2.

- I/1 Kullervo-sinfonia, toimitustyö käynnissä
(Goss)
- I/2 1. sinfonia, toimitustyö aloitettu (Virtanen)
- I/7 Sinfonisten runojen 1. nide, Skogsräet,
toimitustyö käynnissä (Revers)
- V/1 1. pianonide, käsikirjoitus professori Hui-Ying
Liun tarkastettavana
- VIII/4 4. yksinlaulunide, käsikirjoitus pianisti Ilmo
Rannan tarkastettavana (Tiilikainen)

Ulkopuoliset yhteydet

Musiikki-lehti julkaisi numerossaan 3/1999 lehtori Risto Väisäsen arvioinnin "Sibeliuksen 'pinnit'. Kommentteja Sibeliuksen teosten kokonaislaitoksen (JSW) editointiratkaisuista ja -periaatteista Höstkväll-laulun uuden edition pohjalta". Keskustelu aiheesta jatkui toimituksen laatimalla kirjoituksella "Sibeliuksen 'pinneistä' ja muista JSW-ongelmista. Kommentteja Risto Väisäselle", joka julkaistiin samassa numerossa.

Sibelius-Akatemiassa pidettiin 7.12. tutkijaseminaari Sibeliuksen musiikin tutkimukseen liittyvistä kysymyksistä. Seminaarin järjesti professori Goss.

Hankkeen henkilökunnalla on ollut muuta julkaisuhankkeeseen liittyvää toimintaa seuraavasti:

Fabian Dahlström:

Hankkeen esittely ensimmäisen niteen julkistamistilaisuuksissa Helsingissä ja Berliinissä. Kullervo-sinfonian esittely Oslon

filharmonikoiden konsertin yhteydessä Oslossa 16.-17.9.
Julkaisuhankkeen esittely Sibeliuksen Akatemiassa pidetyssä
tutkijaseminaarissa 7.12. Artikkelit: "Sibelius samlade verk (JSW)"
lehdessä Historisk tidskrift för Finland (84) 1999 n:o 3 ja "Sibeliuksen
nuottitekstien ongelmia" lehdessä Helsingin yliopiston kirjaston
tiedotuslehti 1999 n:o 3. Kaksi Sibeliuksen musiikkiin liittyvää
levytekstiä: Jubilate-kuoron levy Music for mixed and female choir
(BIS CD998) ja Karelia-sarja (BIS CD 918). Työskennellyt
Wiesbadenissa Breitkopf & Härtelin arkistossa 14.-18.1.

Glenda Dawn Goss:

Esitelmä 17.4. Jyväskylässä Suomen musiikintutkijoiden seminaarissa
"Jean Sibelius Works: Background, Issues and Current Status."
Järjestänyt Sibeliuksen musiikin tutkimusta käsitelleen
tutkijaseminaarin Sibeliuksen Akatemiassa 7.12.

Kari Kilpeläinen:

Artikkelit: "Jean Sibeliuksen kootut teokset - katsaus hankkeen
alkuvaiheisiin", Musiikki 1998 n:o 3 (julkaistu myös eripainoksena
ensimmäisen niteen julkistamistilaisuuteen), "Mitä Sibelius todella
tarkoitti", Classica 1999 n:o 2, "Herra Sibelius, millainen on 2.
sinfonian oikea muoto?", Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehti
1999 n:o 3, "Jean Sibeliuksen koottujen teosten julkaisu alkanut",
Intervalli 1999 n:o 1.

Veijo Murtomäki:

Artikkeli: "Sibelius-tutkimuksen nykytila" lehdessä Tieteessä tapahtuu
1999 n:o 1.

Jukka Tiilikainen:

Luento Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitoksella Sibeliuksen
lähteiden tutkimuksesta. Artikkelit: "Kamppailua 'elämästä ja
kuolemasta' - Jean Sibeliuksen lopullisia versioita jäljittämässä",

Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehti 1999 n:o 3. Levyteksti Ondine-yhtiön julkaisemaan Sibeliuksen kantaattien levyyn ja esitelmä levytyksen julkistamistilaisuudessa.

Timo Virtanen:

Artikkelit: "Sibeliuksen Pohjolan tytär - käsikirjoitukset, syntyhistoria ja ohjelmallinen tausta" sekä "Sibeliuksen kaksoiskaaret - editoriaalinen ongelma" lehdessä Musiikki 1999 n:o 3. Esitelmä "Sibelius's Symphonic Fantasy Pohjola's Daughter - Analysis and Programmatic Aspects" kansainvälisessä musiikkitieteellisessä konferenssissa Vilnassa 22.-24.4.

Kari Kilpeläinen ja Veijo Murtomäki ovat mukana vuoden 2000 kolmannen kansainvälisen Sibelius-kongressin järjestelytoimikunnassa.

Tiedotus

Julkaisuhankkeen englanninkielinen kotisivu on valmistunut ja sen osoite on: <http://hul.helsinki.fi/hyk/hul/proje/sibelius.html>

Tiedotusvälineet ovat osoittaneet hankkeelle runsaasti huomiota teossarjan ensimmäisen osan julkistamisen johdosta. Esim.: Vesa Siren, "Sibeliuksen koottujen teosten julkaisu alkoi", HS 11.2.1999 ja Mikael Kosk, "Korrekturläsning i tjugo år", Hbl 12.2.1999. Lisäksi kustantaja on levittänyt tietoa hankkeesta omia kanaviaan käyttäen. Projektin työntekijöiden artikkelit ja esitelmät ovat niin ikään tehneet hanketta tunnetuksi.